

# A Greek Green Deal

## Πώς η πράσινη ανάπτυξη μπορεί να είναι η απάντηση στην περιβαλλοντική κρίση

### Μια έρευνα της διαΝΕΟσις

Ποια μπορεί να είναι η **ελληνική συμβολή στην αποτροπή της κλιματικής κρίσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας** (European Green Deal); Πώς θα μπορούσε η ελληνική οικονομία να μετασχηματιστεί σε μία ενδογενή κυκλική οικονομία με εξωστρεφή και ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά;

Η διαΝΕΟσις δημοσιεύει ένα νέο κείμενο πολιτικής του Αναπλ. Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Πειραιά και πρ. υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής **Γιάννη Μανιάτη**, στο οποίο προτείνονται **10 συγκεκριμένα Επιχειρησιακά Σχέδια** μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων. Για κάθε ένα από τα επιχειρησιακά σχέδια υπάρχει εκτίμηση κόστους, πρόταση υλοποίησης και εκτίμηση δημιουργούμενων θέσεων εργασίας.

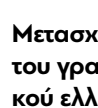
Ο κεντρικός στόχος της πρότασης είναι η διαμόρφωση ενός **νέου αιεθόρου ανταγωνιστικού υποδείγματος**, που θα παράγει διεθνώς ανταγωνιστικά προϊόντα και υπηρεσίες εντάσεως γνώσης και καινοτομίας, θα μειώνει τις κοινωνικές και χωρικές ανισότητες και θα δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας.



### Η διαμόρφωση του ενός «Ελληνικού Green Deal» θα απαιτήσει:

- 1 την πλήρη **αναδιοργάνωση** του τρόπου λειτουργίας του **επυρότερου Δημόσιου Τομέα** (κεντρικό κράτος, περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση)
- 2 βασικές παρεμβάσεις στις **εθνικές ενεργειακές πολιτικές**
- 3 την αξιοποίηση των **εθνικών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων** -εξοικονόμηση ενέργειας
- 4 την ολοκληρωμένη **πολεοδομική ανασυγκρότηση** της χώρας
- 5 την ανάπτυξη του **τομέα της θέρμανσης-ψύξης**, που αποτελεί το εθνικό συγκριτικό πλεονέκτημα
- 6 τον **εκσυγχρονισμό του πρωτογενούς τομέα**
- 7 την **αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου** με απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον
- 8 τη **στήριξη της ναυτιλίας** και ιδιαίτερα αυτής των μικρών αποστάσεων
- 9 την **ανάδειξη των μεγάλων προοπτικών αιεθόρου ανάπτυξης** για τις περιοχές Natura 2000
- 10 τη διαμόρφωση ενός **παγκόσμιου πρότυπου δικτύου μικρών ενεργειακά αυτόνομων νησιών** της χώρας

### TA 10 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΣΧΕΔΙΑ



#### 1. Κράτος Στρατηγείο – Project Manager – Κυκλική Οικονομία – Υποδομές

**Μετασχηματισμός του γραφειοκρατικού ελληνικού Δημοσίου** σε σύγχρονο κράτος-στρατηγείο, ψηφιακό, αποκεντρωμένο στους δύο βαθμούς αυτοδιοίκησης.

Δημιουργία και λειτουργία μιας **αποτελεσματικής task force υλοποίησης των στρατηγικών στόκων**.

**Επέκταση της χρήσης των ΣΔΙΤ**, μέσα και από νέα μελεπτικά και χρηματοδοτικά σκήματα και διαδικασίες αξιολόγησης, υλοποίησης, παρακολούθησης, συντήρησης έργων.

**Αξιοποίηση σε όλο το Δημόσιο του outsourcing**, μέσα από τη λειτουργία Μητρώων Ιδιωτών Πιστοποιημένων Αξιολογητών, όπως π.χ. των ορκωτών ελεγκτών.

Πλήρης αναμόρφωση των **μηχανισμών σχεδιασμού και υλοποίησης δημοσίων έργων** με την ανάπτυξη ενός Εθνικού Συστήματος Τεκμηκίων Προδιαγραφών και Τιμολόγησης και τη θεσμοθέτηση Ανεξάρτητου Εθνικού Συμβουλίου Υποδομών.



#### 2. Εθνική Ενεργειακή Στρατηγική

Υλοποίηση των στόκων που περιλαμβάνει το **Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα** (ΕΣΕΚ) που είναι:

Η **σταδιακή κατάργηση λιγνίτη** στην ηλεκτροπαραγωγή έως το 2028.

Η **αύξηση της διεύθυνσης των ΑΠΕ στο 35%** της ακαθάριστης τελικής κατανάλωσης ενέργειας.

Η μείωση **εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 42%** σε σχέση με το 1990.

Η **αύξηση των πωλήσεων του ηλεκτρονίου αυτοκινήτων στο 30%** έως το 2030.



#### 3. Εξοικονόμηση Ενέργειας – Αυτονομία – Έξυπνη Ενέργεια

Επίτευξη των εργασιών αξιοποίησης των εθνικών κοιτασμάτων υδρογονανθράκων.

Εξοικονόμηση ενέργειας και ενεργειακή αποδοτικότητα:

Το νέο **«Εξοικονομώ – Αυτονομώ»** πρέπει να φτάσει ετησίως τις εργασιμακές αναβαθμίσεις 120.000 κατοικιών, με €1,4 δισ. επενδύσεις και δημιουργία 40.000 θέσεων εργασίας.

«**Εξοικονομώ Υγείας-Πρόνοιας**» με την προκήρυξη δημοσίων διαγωνισμών ΣΔΙΤ: το πρόγραμμα αυτό θα στηρίξει διακροנית το ΕΣΥ, με εξοικονόμηση €50.000.000/χρόνο και δημιουργία έως 12.000 θέσεων εργασίας.

Εφαρμογή του **Προγράμματος των Έξυπνων Μετρητών** (επενδύσεις 1,5 δισ.) ως κλειδί επιτυχίας της νέας «Αποκεντρωμένης Έξυπνης και Πράσινης» ενεργειακής αγοράς.



#### 4. Έξυπνες, Όμορφες, Βιώσιμες Πόλεις

Ο μετασχηματισμός **200 πόλεων της Ελλάδας σε έξυπνες πόλεις** που χρησιμοποιούν έξυπνες εφαρμογές, όπως π.χ. η ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγραφής των προβλημάτων ή οι πληροφοριακές πινακίδες **θα κόσπτε €100 εκατ. με μεγάλη προστιθέμενη αξία για τη χώρα**.

Η δημιουργία όμορφων, φιλικών και οικολογικών ελληνικών πόλεων θα πρέπει να αποτελέσει μια συνολική εθνική αναπτυξιακή στρατηγική για τη μετατροπή της οικονομικής κρίσης σε αναπτυξιακή ευκαιρία και θα πρέπει να στηριχθεί στους εξής άξονες προτεραιότητας:

**Αξιοποίηση της ψηφιακής τεχνολογίας** και δρομολόγηση μιας νέας «**Επικέντρωσης Πολεοδομικής Ανασυγκρότησης του 21ου Αιώνα - ΕΠΑ21**».

**Εφαρμογή της πρόβλεψης για Τοπικά Πολεοδομικά Σχέδια** για άμεσες πολεοδομικές παρεμβάσεις στις περιοχές που εντοπίζονται ειδικές ανάγκες.

Υλοποίηση του έργου των **«Θεσμικών Γραμμών»** και του **Εθνικού Μητρώου Θεσμικών Χωρικών Δεδομένων**.

Εφαρμογή στα μεγάλα αστικά συγκροτήματα της χώρας άνω των 50.000 κατοίκων, της πρόβλεψης για **Σχέδια Ολοκληρωμένης Αστικής Παρέμβασης – ΣΟΑΠ**, όπως συνέβη στο κέντρο της Αθήνας.

Αξιοποίηση των ειδικών μέτρων που είχαν προβλεφθεί σε Σχέδιο Νόμου για την **αξιοποίηση των εγκαταλελειμμένων κτηρίων στα κέντρα των πόλεων**.



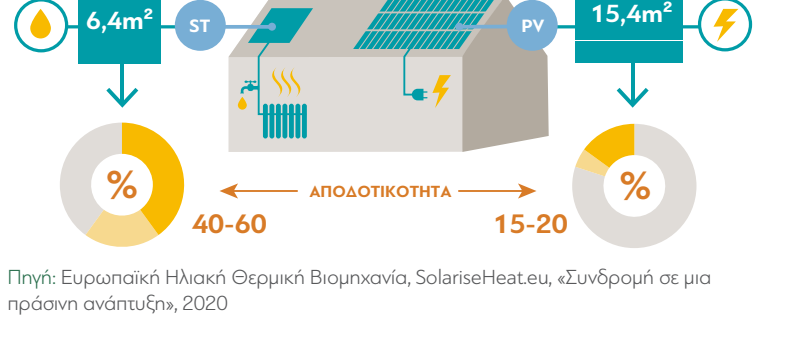
#### 5. Ο Ενεργειακός Τομέας της Θέρμανσης – Ψύξης

Η παραγωγή ζεστού νερού χρήσης από ηλιακούς θερμοσίφωνες πρέπει να αποτελέσει μια **σημαντική εθνική προτεραιότητα**.

**22 δυναμικές ελληνικές εταιρείες** βρίσκονται στην παγκόσμια πρωτοπορία κατασκευής ηλιακών θερμοσίφωνων, εξάγοντας το 50% της παραγωγής τους και απασχολώντας **3.500 εργαζόμενους**.

Για την αξιοποίηση των τεχνολογιών ηλιοθέρμιας, προτείνεται:

#### Συγκριτικά Πλεονεκτήματα Ηλιακών Θερμοσίφωνων



**Υποχρέωση εγκατάστασης θερμικών συστημάτων** σε κατοικίες.

**Ειδικά κίνητρα** για θέρμανση και κλιματισμό κτηρίων, θερμική επεξεργασία σε βιομηχανικές και αγροτικές διεργασίες και τοπικά συστήματα τηλεθέρμανσης.



#### 6. Ευφυής Γεωργία

Η **γεωργία-κτηνοτροφία προκαλεί το 25% των παγκόσμιων αερίων ρύπων**, ενώ στην Ε.Ε. το 71% των αγροτικών εκτάσεων χρησιμοποιείται για παραγωγή ζωοτροφών.

Η **εφαρμογή ευφυούς γεωργίας στο νερό, την ενέργεια και τις ψηφιακές εφαρμογές** αποτελεί τη μοναδική προοπτική ο τομέας να πολλαπλασιάσει τη συμβολή του στο ΑΕΠ, να δημιουργήσει θέσεις εργασίας και να αυξήσει το εισόδημα των επαγγελματιών αγροτών.

Η Ελλάδα οφείλει να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις που θέτει η στρατηγική «Από το Χωράφι στο Πιάτο» στο πλαίσιο της Πράσινης Συμφωνίας. Τομέας αναγκαίων παρεμβάσεων:



#### Υδάτινοι πόροι



#### Ενέργεια



#### Ψηφιακός μετασχηματισμός

Οι παρεμβάσεις που προτείνονται περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων:

Έξυπνες λύσεις για τη **διαχείριση του αρδευτικού νερού**, με κρατικές και ιδιωτικές επενδύσεις ύψους €1,5 δισ.

**Αξιοποίηση των ΑΠΕ** και ενεργειακός συμψηφισμός για τους αγρότες.

Επενδύσεις για τη στήριξη των **Γενικών και Τοπικών Οργανισμών Εγγειών Βελτιώσεων**, τη χρήση γεωθερμίας και την εγκατάσταση ΑΠΕ σε αγροτικές και ορεινές περιοχές.

Έξυπνες λύσεις για τη **γεωργία ακριβείας** και διοίκηση της ελληνικής γεωργίας μέσω ενός ολοκληρωμένου ψηφιακού ημερολογίου.

**Δημιουργία του agri-e-gov.gr**, ενός ψηφιακού συστήματος με γεωγραφικές πληροφορίες.



#### 7. Ορυκτές Πρώτες Ύλες

Η Ελλάδα είναι πλούσια σε ορυκτές πρώτες ύλες, η μεταλλευτική αξία των οποίων υπολογίζεται στα **€80 δισ**.

Ο κλάδος, με εξαγωγές στο 75% της παραγωγής του, μπορεί **τα επόμενα χρόνια να διπλασιάσει τη συμβολή του στο ΑΕΠ** (από 3,4% που είναι σήμερα στο 7%) **και τις θέσεις εργασίας** (από 100.000 άμεσες και έμμεσες που είναι σήμερα σε 200.000).

Η αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου της χώρας πρέπει να γίνει **με πλήρη εφαρμογή των αυστηρότερων περιβαλλοντικών προδιαγραφών**.

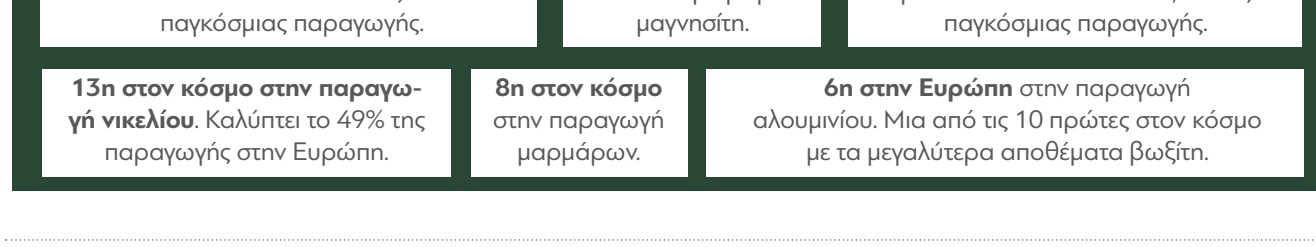
Μέχρι το 2050, οι **πράσινες ενεργειακές τεχνολογίες** θα χρειαστούν 500% περισσότερο γραφίτη, λίθιο, κοβάλτιο, 200% περισσότερο ίνδιο και βανάδιο, 100% περισσότερο νικέλιο, και πάνω από 4 εκατ. τόνους χαλκού.

Η εθνική βιομηχανική στρατηγική οφείλει να **αντιστρέψει την ανεπείξερατη εξαγωγή ορυκτών πρώτων υλών**, που στη συνέχεια επείξερασμένες επανεισάγονται από τρίτες χώρες ως ενεργειακές και κλιματικές τεχνολογίες με:

Τη δημιουργία **πλαισίου στήριξης και αξιοποίησης των ορυκτών**, με εγκάρια καθιερωμένη επείξερασα και αξιοποίηση μέσω φορολογικών και άλλων κινήτρων.

Τη **μείωση του ενεργειακού κόστους** με ένα σύνολο ρυθμιστικών προβλέψεων και μειώσεων κόστους.

Την **εξατομίκευση των χρεώσεων χρήσης του συστήματος**, ώστε να υπάρχουν σαφείς όροι στη συνεισφορά κάθε καταναλωτή στην ευστάθεια του συστήματος.



#### 8. Βιωσιμότητα Ναυτιλίας και Λιμένων

Η ελληνόκτηπη ναυτιλία, **πρώτη στον κόσμο και πάνω από 50% της ευρωπαϊκής**, αριθμεί πάνω από 5.000 πλοία και απασχολεί πάνω από 200.000 ναυτικούς, από τους οποίους μόνο το 10-12% είναι Έλληνες.

Για την ανάπτυξη της ελληνόκτητης ναυτιλίας απαιτείται:

Η ταχεία μετατροπή του στόλου σε «**έξυπνο και πράσινο**» η οποίο θα δημιουργήσει νέες προοπτικές για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων απασχόλησης.

Η αναβάθμιση των υποδομών ναυτικής εκπαίδευσης σε επίπεδο πανεπιστημιακών σχολών και τεχνικών ναυτικών λυκείων για αύξηση της επαγγελματικής απασχόλησης των ελλήνων ναυτικών στην ελληνόκτηπη ναυτιλία, ειδικά στις υπό απολιγοποίηση περιοχές που θα αντιμετωπίσουν τα εντονότερα προβλήματα ανεργίας.

Η μετατροπή της ναυτιλίας μικρών αποστάσεων σε ένα πράσινο μέσο θαλάσσιας μεταφοράς εμπορευμάτων και επιβατών.

Η ανάπτυξη των λιμενικών υποδομών της χώρας για τροφοδοσία πλοίων με LNG (Πειραιάς, Πάτρα, Ηράκλειο, Ηγουμενίτσα, κ.ά.).

Σύνταξη ειδικών μελετών και παρακή κινήτρων για ηλεκτρισμό των λιμένων και ενίσχυση των τοπικών δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας, με προσδιορισμό αναγκών της ακτοπλοΐας αλλά και των κρουαζιερόπλοιων, κατά τον ελλιμενισμό τους.



#### 9. Προστατευόμενες Περιοχές Natura 2000

Σύμφωνα με τη μελέτη της διαΝΕΟσις (2017), αν **ένα 40% των περιοχών NATURA 2000** της χώρας (που καταλαμβάνουν το 27,3% της χερσαίας έκτασης της χώρας) αναδεικνύονταν και αξιοποιούνταν όπως συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, η ελληνική οικονομία θα μπορούσε να εξασφαλίσει:

**€2 δισ.** /χρόνο επιπλέον **έσοδα** (περίπου το 1% του ΑΕΠ)

**15.000** θέσεις εργασίας

Για την **άμεση και μακροπρόθεσμη αξιοποίηση της εθνικής βιοποικιλότητας** απαιτείται πλήρης σχεδιασμός μέσα από ένα ιεραρχημένο επιχειρησιακό σχέδιο αξόνων και δράσεων που θα περιλαμβάνει:

- ▶ Δημιουργία **υποδομών ήπιας ανάπτυξης**
- ▶ Σήμανση, συντήρηση και σύνδεση του **Εθνικού Δικτύου Μονοπατιών**
- ▶ Ενίσχυση του **εναλλακτικού τουρισμού**
- ▶ Ανάπτυξη και συντήρηση χώρων **στάσης και αναψυχής**
- ▶ Ανάπτυξη **ορνιθοτουριστικών δραστηριοτήτων** σε περιοχές ενδιαφέροντος
- ▶ Μελέτη και ανάδειξη της κημιοποικιλότητας και των βιοδραστικών συστατικών των **ελληνικών ενδημικών φυτών**
- ▶ Δημιουργία **εταιρικής ταυτότητας (brand) για την ελληνική φύση** υπό ενιαία ταυτότητα ανάδειξης τοπικών προϊόντων Nature Greece
- ▶ **Ειδικές αναπτυξιακές παρεμβάσεις**, όπως του Δικτύου των Ακκλησιών, Οριδαύρου – Κω – Τρικάλων



#### 10. Ενεργειακά Αυτόνομη και Πράσινη Νησιωτική Ελλάδα

Μονάδες έξυπνης διαχείρισης ενέργειας.

Ταυτόχρονη εγκατάσταση μονάδων αποθήκευσης πράσινης ενέργειας.

Χρήση ηλεκτρικών οχημάτων.

Καθοριστικό στοιχείο στην **αεθρορία της Ελλάδας** αποτελεί η εγκατάσταση αποκεντρωμένων, μικρού μεγέθους μονάδων **ΑΠΕ** σε συνδυασμό με:

Υλοποίηση εκτεταμένου προγράμματος ΣΔΙΤ για την εγκατάσταση και λειτουργία μικρών μονάδων αποθήκευσης με χρήση ΑΠΕ για την κάλυψη τόσο αναγκών ύδρευσης, όσο και σε ορισμένες απομακρυσμένες περιπτώσεις έντονης λειψυδρίας, άρδευσης.

Προτείνεται η κατά προτεραιότητα υλοποίηση ενός καινοτομικού Επιχειρησιακού Σχεδίου **«Ενεργειακά Αυτόνομη και Πράσινη Νησιωτική Ελλάδα»**, στο οποίο μπορούν να ενταχθούν **10-15 μικρά μη διαισυνδεόμενα νησιά με ένα συνολικό κόστος της τάξης των €100.000.000**. Τα νησιά αυτά (από το Κοσταλόριζο και τον Αγ. Ευστάθιο μέχρι την Γαύδο και τα Αντικύθηρα) δεν προβλέπεται να συνδεθούν ηλεκτρικά με άλλα νησιά ή με την ηπειρωτική χώρα. Μπορούν να αποτελέσουν εθνικές νησίδες αιεθόρου ανάπτυξης και ενεργειακά «πράσινες», αυτόνομες, ανεξάρτητες μονάδες.